

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta, 1 fl. 80 kr. za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 15 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 10. decembra 1862.

Slavnim podružnicam krajske kmetijske družbe.

Ker je krajska dežela še zmiraj v nevarnosti zavoljo goveje kuge, je sl. c. kr. deželno poglavarstvo s dopisom od 29. nov. l. l. pod št. 16812 prosilo kmetijsko družbo, naj tudi ona po podružnicah svojih podučuje ljudstvo o nevarnosti te kuge in o potrebi, da vsak uboga in natančno spolnuje ukaze gosposkine.

Ker je glavni odbor lani razposlal vsem podružnicam po sl. ministerstvu leta 1859 izdani poduk in pa predpise, kako ravnati o kužnih živinskih boleznih, jim priporoča — posebno na Notrajskem in Dolenskem — zdaj po tem poduku podučevati gospodarje svoje okolice in jim zlasti še na srce položiti kazen (štrafengo), ki zadene tistega, ki se o kužnih boleznih pregreši zoper ukaze. Ti ukazi se po §§. 400., 401. in 402. kazenske postave glasijo tako-le:

„Ako kdo, kadar se med živino kaka bolezen pokaže, v preiskanje odposlanim zdravnikom bolno živinčce zataji, ali, kakor hitro je izrečeno, da se je živinska kuga unela, tistih predpisov ne spolnuje, ki v tej zadevi zastran živinčet, ktere poginejo, in katerih se je kuga prijela, kakor tudi zastran še zdravih, bodi si sploh veljajo ali se po okolišinah posebej na znanje dajo, je kriv prestopka, in se kaznuje z zaporom od enega do treh mescov.“

„Tej kazni so zlasti tudi podvrženi ti:

- kteri, če tudi v kraju ali sosedstvu kuge med živino ni, notranje boleznih kakega živinčeta županu ne naznanijo, ali kadar več živinčet zbolí, živine, ki je enega lastnika, v zasilni hlev ne spravijo in je ondi posebej ne varvajo, dokler se za celih deset dni noben sled boleznih več ne prikaže, ali kateri bolno živino z drugo občinsko živino vred ven gnati dajo ali novo pripeljano govedo brez ogleda skrivoma pobijejo ali naprej prodajo, ali ki zastran tega posebej storjenih naredb ne spolnujejo;
- kteri ob času živinske kuge na skrivnem ali očitno bolno živino, meso, mleko, sirovo maslo, kože, loj ali druge kakoršne koli dele goveje živine, bodi si že od zdravih ali bolnih, od pobitih ali crknjenih živinčet, iz sumljivih krajev nakupijo, skrivši donesejo in v kraje, kjer se ni kuga prijela, na prodaj ali za lastno rabo pripeljejo;
- kteri iz kužnih krajev v kljub izdanemu opominu čez meje v zdrave strani živino peljejo ali ženejo, ako ta živina, zaprta v zasilni hlev, v desetih dnevih zbolí na živinski kugi, ki tam razsaja, ali ki dele od goveje živine prinesó, od katerih se spozná, da izvirajo od skrivaj pobitih bolnih živinčet;
- tisti župani, kateri, kadar po dve ali tri živinčeta na teden v enem hlevu ali sploh v kraju zbolé, tega politični okrajni oblastnici ne naznanijo.“

„Ako se je zavoljo zatajenja bolne živine ali zanemarjenja predpisa bolezen razširila in večja škoda zgodila,

je treba kazen podvojiti, po okolišinah pa tudi hud zapor prisoditi.“

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani 6. decembra 1862.

Goveja kuga — in kaj se godí na turški meji s sumljivimi živinčeti. *)

V „Novicah“ čitam, da se je pokazala goveja kuga v Trstu. „Novice“ to naznanivši pristavljajo, da so bile prignane bolne goveda iz Granice ali pa iz Turškega. Naj Vam povem, kar sem sam vidil.

V začetku oktobra mesca me peljejo moje opravila v tibotno pa prijetno dolino Une. reke, ktera meji deloma turško Hrvatijo in Avstrijansko. Malo pred poldne pridem v neko graničarsko mestice, kjer sprežem in si kosilo naročim. Med tem pa, ko se kosilo napravlja, stopim po mestu ter srečam starega znanca, nekega oficirja, kateri se mi uljudno ponudi na turško stran spremiti me, ako mi je drago viditi rastelj (sejm) — bil je ravno smajni dan na turški strani. — Jaz pa se ne dam dolgo nagovarjati in tako stopiva v čoln in za malo minut sva na turški strani. Sejm je bil samo za živino in sicer za govejo. Bilo je na prodaj kakih 300 repov, kateri so bili pokupljeni po kupcih menda iz Hrvaškega. Na sejmu zvem, da je takrat v onem kraju bila goveja kuga, in da se mora tedaj vsako živinčce, na avstrijansko stran prepeljano, plaviti čez vodo, ker taka je zapoved, ki veljá o priliki goveje kuge za goveda, ki pridejo iz Turškega v Avstrijo. To čuvši z večjo pazljivostjo gledam živino, ki se goni čez Uno. Vidim, kako živina plava in si opera celi život in vrat celó do glave; toda glava in tedaj tudi rogovi pa ostanejo suhi vsakteremu živinčetu. Uradnika harmice, ki mi je skazoval potlej prav po prijateljsko napravo za rastelj na naši strani, prašam potem: ali to nič ne dene, da glava živinčeta suha ostane? Druzega mi ne vé odgovoriti, kakor da se spolnuje dotična zapoved natanko.

Hudobni kušarji pri svinjah.

Iz Auberá na Krasu 5. dec. B. — V Ipavščini in na Krasu svinje zlo bolehajo, in kmalo potem poginejo. Znamenja boleznih so te-le: Vrat jim oteče, jesti nečejo, potlej čez 2—3 dni krepajo. V razkosenju mrtve svinje se ne vidi drugo, kot velike in sključene jetra (ali ne tudi črna in gosta kri? Vred.) Povejte nam Krašovcem, gospod vrednik, kaj bi bilo pri taki priložnosti svetovati, ali kako živini pomagati?

Odgovor vredništva. To je navadna grozno nevarna, nalezljiva bolezen. Brž v začetku boleznih, in tudi pri takih svinjah, ki še niso prav bolne, včasih hitro zatara bolezen 10 granov štupe bele čmerike (weisse Niesswurzpulver) na mleku. Štupa ta se dobiva v apoteki. Ona

*) Hvala lepa za to naznanilo. Važno nam je na marsiktero stran. Vred.